

IN2090 – Databaser og datamodellering

08 – Typer og skranker

Leif Harald Karlsen
leifhka@ifi.uio.no

Universitetet i Oslo

Databasers typesystem

- ◆ De fleste relasjonelle databaser har et strengt typesystem
- ◆ Alle kolonner må ha en tilhørende type, og kun verdier av denne typen kan legges i kolonnen
- ◆ I tillegg har man som regel mange funksjoner man kan bruke for å manipulere verdier
- ◆ Også disse har en type-signatur som angir lovlig type til variable og typen til returnerte verdier
- ◆ I dag: se nærmere på hvilke typer vi har i PostgreSQL, hvilke funksjoner vi kan bruke på dem, og typenes oppførsel

Hvilke datatyper har vi

- ◆ PostgreSQL har mange innebygde typer, se:

`https://www.postgresql.org/docs/current/datatype.html`

- ◆ De mest brukte er:

- ◆ Numeriske typer
- ◆ Strengtyper
- ◆ Dato- og tidstyper
- ◆ Boolean
- ◆ Array

- ◆ Merk at man også kan lage egne typer (utenfor pensum)
- ◆ Man kan også lage egne funksjoner (også utenfor pensum)

SQL-standarden vs. RDBMSer

- ◆ Noen typer er en del av SQL-standarden, men mange vanlig brukte typer er ikke
- ◆ Også mange funksjoner på SQL-standard-typer som ikke selv er en del av standarden
- ◆ Likevel stor likhet mellom ulike RDBMS, ofte kun syntakiske forskjeller

Casting

- ◆ Dersom vi skriver '1' er dette en utypet literal for databasen
- ◆ Databasen forsøker så å *caste* denne verdien til det den brukes som
- ◆ Så dersom vi har tabellene `person(id int)` og `notes(note text)` vil

```
INSERT INTO person VALUES ('1');  
INSERT INTO notes VALUES ('1');
```

vil den første bli en `int` mens den andre `text`

- ◆ Vi kan også *caste* ekplisitt, og det er flere måter å gjøre det på
 - ◆ Med `::` – `'1'::int`
 - ◆ Med `cast`-nøkkelordet – `cast('1' AS int)`
 - ◆ Eller å sette typen først – `int '1'`
- ◆ Merk: Vi skriver alltid inn utypede litteraler til databasen, enten *caster* den eller så *caster* vi

Numeriske typer

Vi har følgende numeriske typer¹:

Name	Storage Size	Description	Range
smallint	2 bytes	small-range integer	-32768 to +32767
integer	4 bytes	typical choice for integer	-2147483648 to +2147483647
bigint	8 bytes	large-range integer	-9223372036854775808 to +9223372036854775807
decimal	variable	user-specified precision, exact	up to 131072 digits before the decimal point; up to 16383 digits after the decimal point
numeric	variable	user-specified precision, exact	up to 131072 digits before the decimal point; up to 16383 digits after the decimal point
real	4 bytes	variable-precision, inexact	6 decimal digits precision
double precision	8 bytes	variable-precision, inexact	15 decimal digits precision
smallserial	2 bytes	small autoincrementing integer	1 to 32767
serial	4 bytes	autoincrementing integer	1 to 2147483647
bigserial	8 bytes	large autoincrementing integer	1 to 9223372036854775807

Større presisjon fører til høyere forbruk av lagringsplass og bergninger/spøringer tar lengre tid.

¹<https://www.postgresql.org/docs/current/datatype-numeric.html>

Numeriske typer – Funksjoner og operatorer

Har de fleste vanlige matematiske funksjoner og operatorer, se:

<https://www.postgresql.org/docs/11/functions-math.html>

Numeriske typer: eksempel-spørring

Ønsker å pakke bestilte varere i bokser, så vil finne 3. roten av antall bestilte varer for de som er bestilt, samt ca. pris avrundet til nærmeste heltall på det som er bestilt.

```
SELECT product_name ,  
       ceil(power(units_on_order, 1.0/3)) AS box_size ,  
       round(unit_price * units_on_order) AS ca_price  
FROM products  
WHERE units_on_order > 0;
```


Streng-typer

Vi har følgende strengtyper²:

Name	Description
character varying(<i>n</i>), varchar(<i>n</i>)	variable-length with limit
character(<i>n</i>), char(<i>n</i>)	fixed-length, blank padded
text	variable unlimited length

- ◆ Insetting av strenger som er lengre enn *n* i kolonner med type `varchar(n)` eller `char(n)` gir error
- ◆ `text` er ikke en del av SQL-standarden, men nesten alle RDBMS implementerer en slik type
- ◆ I PostgreSQL er det ingen fordel å bruke `varchar(n)` eller `char(n)` med hensyn på effektivitet eller minne
- ◆ Bruk `varchar(n)` eller `char(n)` kun som skranker (begrense lovlig lengde)

²<https://www.postgresql.org/docs/current/datatype-character.html>

Streng-typer – Funksjoner og operatører

- ◆ SQL-standarden har noe rar syntaks for en del streng-manipulering
- ◆ For eksempel:
 - ◆ `position(sub in str)` finner posisjonen til `sub` i `str`
 - ◆ `substring(str from s for e)` finner substrengen i `str` som starter på indeks `s` og slutter på `e`
- ◆ Postgres støtter disse, men har mer naturlige varianter, f.eks.:
 - ◆ `strpos(str, sub)`, samme som `position`-uttrykket over
 - ◆ `substr(str, s, e)`, samme som `substring`-uttrykket over
- ◆ Ellers, se følgende for vanlige strengmanipulerings-funksjoner

<https://www.postgresql.org/docs/11/functions-string.html>

Strengtyper: eksempel-spørring

Lag en pen melding på formen "Product [name] costs [price] per [quantity]" men hvor "glasses" er byttet ut med "jars".

```
SELECT replace(prod_desc, 'glasses', 'jars') AS prod_desc
FROM (
  SELECT format('Product %s costs %s per %s',
               product_name,
               unit_price,
               quantity_per_unit) AS prod_desc
  FROM products
) AS t;
```

Tidstyper

Vi har følgende tidstyper³:

Name	Storage Size	Description	Low Value	High Value	Resolution
timestamp [(p)] [without time zone]	8 bytes	both date and time (no time zone)	4713 BC	294276 AD	1 microsecond
timestamp [(p)] with time zone	8 bytes	both date and time, with time zone	4713 BC	294276 AD	1 microsecond
date	4 bytes	date (no time of day)	4713 BC	5874897 AD	1 day
time [(p)] [without time zone]	8 bytes	time of day (no date)	00:00:00	24:00:00	1 microsecond
time [(p)] with time zone	12 bytes	time of day (no date), with time zone	00:00:00+1459	24:00:00-1459	1 microsecond
interval [fields] [(p)]	16 bytes	time interval	-178000000 years	178000000 years	1 microsecond

hvor p er antall desimaler for sekunder.

³<https://www.postgresql.org/docs/current/datatype-datetime.html>

Formater for datoer

Datoer

Example	Description
1999-01-08	ISO 8601; January 8 in any mode (recommended format)
January 8, 1999	unambiguous in any datestyle input mode
1/8/1999	January 8 in MDY mode; August 1 in DMY mode
1/18/1999	January 18 in MDY mode; rejected in other modes
01/02/03	January 2, 2003 in MDY mode; February 1, 2003 in DMY mode; February 3, 2001 in YMD mode
1999-Jan-08	January 8 in any mode
Jan-08-1999	January 8 in any mode
08-Jan-1999	January 8 in any mode
99-Jan-08	January 8 in YMD mode, else error
08-Jan-99	January 8, except error in YMD mode
Jan-08-99	January 8, except error in YMD mode
19990108	ISO 8601; January 8, 1999 in any mode
990108	ISO 8601; January 8, 1999 in any mode
1999.008	year and day of year
J2451187	Julian date
January 8, 99 BC	year 99 BC

Tid

Example	Description
04:05:06.789	ISO 8601
04:05:06	ISO 8601
04:05	ISO 8601
040506	ISO 8601
04:05 AM	same as 04:05; AM does not affect value
04:05 PM	same as 16:05; input hour must be <= 12
04:05:06.789-8	ISO 8601
04:05:06-08:00	ISO 8601
04:05-08:00	ISO 8601
040506-08	ISO 8601
04:05:06 PST	time zone specified by abbreviation
2003-04-12 04:05:06 America/New_York	time zone specified by full name

Tidstyper – Funksjoner og operatører

- ◆ Man kan bruke + og – mellom tidstyper, f.eks.:

```
date '2001-09-28' + interval '1 hour' = timestamp '2001-09-28 01:00:00'  
date '2001-09-28' - interval '1 hour' = timestamp '2001-09-27 23:00:00'  
date '2001-09-28' + 7                = date '2001-10-05'
```

- ◆ Tilsvarende som for strengtyper har SQL noe rar syntaks for å manipulere tidstyper
- ◆ Man bruker `extract(part from value)` for å hente ut part-delen av `value`
- ◆ For eksempel:

```
extract(hour from timestamp '2001-02-16 20:38:40') = 20  
extract(year from timestamp '2001-02-16 20:38:40') = 2001  
extract(week from timestamp '2001-02-16 20:38:40') = 7
```

- ◆ Man kan også bruke `date_part(part, timestamp)`, f.eks.:

```
date_part('hour', timestamp '2001-02-16 20:38:40') = 20  
date_part('year', timestamp '2001-02-16 20:38:40') = 2001  
date_part('week', timestamp '2001-02-16 20:38:40') = 7
```

Tidstyper – Andre funksjoner og operatører

- ◆ Man har også funksjoner som gir dagens dato, ol.
- ◆ For eksempel vil `now()` gi et `timestamp` med nåværende tidspunkt
- ◆ Mens `current_date` er en konstant som inneholder dagens dato
- ◆ For å lage en dato kan man også bruke
`make_date(year int, date int, day int)`
- ◆ For tidstyper kan man også bruke `OVERLAPS` mellom par, f.eks.:

```
SELECT (DATE '2001-02-16', DATE '2001-12-21') OVERLAPS
       (DATE '2001-10-30', DATE '2002-10-30');
```

Result: `true`

- ◆ Ellers, se

<https://www.postgresql.org/docs/11/functions-datetime.html>

Tidstyper: eksempel-spørring

Finn gjennomsnittlig tid fra bestilling av en ordre til den må være levert, i perioden fra 1997 frem til nå.

```
SELECT avg(required_date::timestamp - order_date::timestamp) AS ship_to_req
FROM orders
WHERE (order_date, required_date) OVERLAPS (make_date(1997, 01, 01), now());
```

Array-typen

- ◆ Av og til kan det være nyttig å relatere elementer til lister av ting, uten å lage en ny tabell
- ◆ For dette kan man bruke arrays
- ◆ Typen til arrays er typen til de indre elementene etterfulgt av [], f.eks. `int []` er en array av heltall
- ◆ Arrays i PostgreSQL lages slik: `{1,2,3}` og `{hello, hei, hi}`
- ◆ Merk: Kun fnutter ytterst
- ◆ Bruk dobbel-fnutt dersom inder elementer inneholder komma, parenteser, el.
- ◆ Eller lages slik: `ARRAY[1,2,3]` eller `ARRAY['hello', 'hei', 'hi']`

Array-typen – Funksjoner og operatører

- ◆ Et element i arrayen kan hentes ut som i andre språk, f.eks. `a[3]` henter ut 3. element fra `a`
- ◆ MERK: Indeksene her starter på 1, og ikke 0 som i Python/Java
- ◆ Man kan også hente ut deler av en array, f.eks. `a[2:4]` returnerer en ny array bestående av 2., 3., og 4. element fra `a`
- ◆ `array_length(a)` returnerer lengden til arrayen `a`
- ◆ Man kan konkatenerere to arrayer med `||` (akkurat som strenger)
- ◆ F.eks. `'{1,2,3}' || '{4,5,6}' = '{1,2,3,4,5,6}'`
- ◆ Kan bruke `a && b` for å sjekke overlap mellom arrayene `a` og `b` (om de har et element felles)
- ◆ Kan bruke `a @> b` for å sjekke om `a` inneholder alle elementene til `b`
- ◆ Ellers, se

<https://www.postgresql.org/docs/11/functions-array.html>

Andre nyttige typer

PostgreSQL støtter også

- ◆ XML
- ◆ JSON
- ◆ Bitstrenger
- ◆ Nettverks-adress-typer
- ◆ Geometriske typer
- ◆ ...

Extensions

- ◆ Utvidelser av databasen kalles *extensions*
- ◆ Disse er pakker som kan inneholde nye typer, funksjoner, ol.
- ◆ Utvidelser installeres og slettes som alt annet i databasen, altså med `CREATE` og `DROP`

```
CREATE EXTENSION <navn>;
```

```
DROP EXTENSION <navn>;
```

- ◆ Spøringer gjøres fortsatt med vanlig SQL

Extensions – Eksempler

- ◆ PostGIS⁴ for romlig data (punkter, linjer, polygoner, geografiske objekter, osv.)

- ◆ PipelineDB⁵ for strømmer av data

⁴<https://postgis.net/>

⁵<https://www.pipelinedb.com/>

Check-skranker

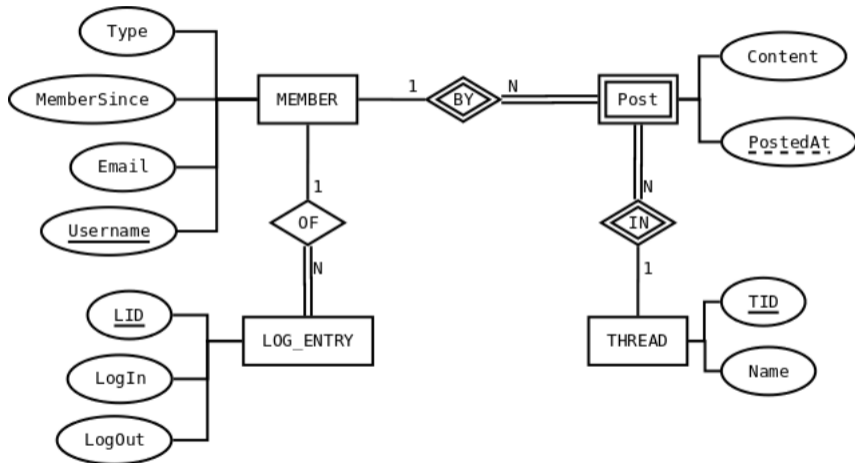
- ◆ Hittil har vi sett på følgende varianter av skranker:
 - ◆ UNIQUE
 - ◆ NOT NULL
 - ◆ PRIMARY KEY
 - ◆ REFERENCES
 - ◆ typer
- ◆ I dag skal vi se på en annen generell og nyttig skranke, nemlig **CHECK**
- ◆ **CHECK** lar oss bruke et generelt uttrykk for å avgjøre om verdier kan settes inn i kolonnen eller ikke
- ◆ For eksempel, med

```
CREATE TABLE students (  
    sid int PRIMARY KEY,  
    name text NOT NULL,  
    birthdate date CHECK (birthdate < date '2000-01-01')  
);
```

kan man kun legge inn studenter med fødselsdato før år 2000.

- ◆ Merk: Man kan fortsatt sette inn **NULL**

Eksempel: Database for et forum – Modell

Eksempel: Database for et forum – Realisering (1)

```
CREATE SCHEMA forum;
```

```
CREATE TABLE forum.member (  
  username text PRIMARY KEY  
    CHECK (NOT username LIKE '% %'),  
  mail text NOT NULL  
    CHECK (mail ~ '^([a-zA-Z0-9_\-\.]+)@([a-zA-Z0-9_\-\.]+\.[a-zA-Z]{2,5})$'),  
  member_since date NOT NULL  
    CHECK (member_since <= current_date),  
  type text NOT NULL  
    CHECK (type = 'normal' OR type = 'admin')  
);
```

Eksempel: Database for et forum – Realisering (2)

```
CREATE TABLE forum.threads (  
    tid int PRIMARY KEY,  
    name text NOT NULL  
);
```

```
CREATE TABLE forum.posts (  
    tid int REFERENCES forum.thread(tid),  
    username text REFERENCES forum.member(username),  
    posted_at timestamp NOT NULL  
        CHECK (posted_at <= now()),  
    content text NOT NULL,  
    CONSTRAINT post_pk PRIMARY KEY (tid, username, posted_at)  
);
```

Eksempel: Database for et forum – Realisering (3)

```
CREATE TABLE forum.log_entry (  
  lid int PRIMARY KEY,  
  username text REFERENCES forum.member(username),  
  log_in timestamp NOT NULL  
    CHECK (log_in <= now()),  
  log_out timestamp  
    CHECK (log_out > log_in)  
);
```

Eksempel: Database for et forum – Realisering (4)

```
CREATE VIEW forum.logged_in AS
SELECT m.username, now() - l.log_in AS time_logged_in, m.mail
FROM forum.member AS m
     INNER JOIN forum.log_entry AS l ON (m.username = l.username)
WHERE l.log_out IS NULL;
```

Eksempel: Database for et forum – Realisering (5)

```
CREATE VIEW forum.dash_board AS
SELECT
  (SELECT count(*)
   FROM forum.logged_in) AS active_users,

  (SELECT count(*)
   FROM forum.log_entry
   WHERE (log_in, log_out)
         OVERLAPS
         (current_date::timestamp, (current_date + 1)::timestamp)) AS logins_today,

  (SELECT count(*)
   FROM forum.threads AS t
        INNER JOIN forum.posts AS p
        ON (t.tid = p.tid)) AS total_posts,

  (SELECT count(*)
   FROM forum.threads AS t
        INNER JOIN forum.posts AS p
        ON (t.tid = p.tid)
   WHERE (posted_at, posted_at)
         OVERLAPS
         (current_date::timestamp, (current_date + 1)::timestamp)) AS posts_today;
```